

საერთაშორისო სამხედრო ტრიბუნალების გავლენა საერთაშორისო სისხლის
სამართლის ცალკეული საკითხების განვითარებაზე

ანა ნიჟარაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სამართლის სკოლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების
შესაბამისად

სისხლის სამართლის სამაგისტრო პროგრამა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: მარინა მესხი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2024

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორებისადმი აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან/და დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ანა ნიჟარაძე

25/06/2024

აბსტრაქტი

ნაშრომის მთავარი მიზანია, შეისწავლოს მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ შექმნილი სისხლის სამართლის საერთაშორისო ტრიბუნალების როლი საერთაშორისო ჰუმანიტარულ სამართლისა და სისხლის სამართლის გაფართოებასა და ჩამოყალიბებაში სამხედრო მეთაურების მიერ განხორციელებული საერთაშორისო დანაშაულების შედეგად. ტრიბუნალების მიერ მიღწეული წარმატების საჩვენებლად გამოყენებულია ისტორიული და შედარებით-სამართლებრივი მეთოდები. ნაშრომი ქრონოლოგიურად შეისწავლის თითოეული ტრიბუნალის ისტორიას, რომლებიც წინ უძღოდა მათ შექმნას სანამ მთავარი მიზანი იქნებოდა მიღწეული; ვინაიდან მრავალი მცდელობა შექმნილიყო სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლო, წარუმატებელი აღმოჩნდა. ნაშრომი განიხილავს თითოეული ტრიბუნალის შექმნის საფუძველსა და მიზანს, მათი მუშაობის მეთოდოლოგიას. ნაშრომი შეისწავლის თითოეული საერთაშორისო დანაშაულის განმარტებას სასამართლოთა სადამფუძნებლო დოკუმენტებში. ამასთან დაკავშირებით განხილულია ძირითადი ტერმინები და სამართლებრივი ნორმები, რომლებიც სხვადასხვა საქმის შესწავლის შედეგად დამკვიდრდა.

ნაშრომის მთავარი ამოცანაა განიხილოს ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის დოქტრინის დამკვიდრების ეტაპები. გარდა ამისა, კვლევის მიზანია აჩვენოს, თუ რა ფორმით იქნა ჩამოყალიბებული ტრიბუნალთა სადამფუძნებლო დოკუმენტებში თითოეული საერთაშორისო დანაშაული. ნაჩვენებია თუ რა კრიტერიუმებს მოითხოვდნენ ტრიბუნალები ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის დასადგენად.

ყოველივე ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე, ნაშრომი ფოკუსირებულია სამხედრო და დროებითი ტრიბუნალების არსებობის მნიშვნელობაზე საერთაშორისო სისხლის სამართლისთვის. ნაშრომის ბოლოს შეჯამდება ტრიბუნალების მიერ შექმნილი პრეცედენტები, ინოვაციები და გამოვლინდება თუ რამდენად მნიშვნელოვანი გალვენა იქონია თითოეულმა მათგანმა საერთაშორისო სამართლის განვითარებაზე.

საკვანძო სიტყვები: საერთაშორისო სისხლის სამართალი, საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი, საერთაშორისო დანაშაულები, მეთაურთა საერთაშორისო პასუხისმგებლობა, ნიურნბერგის ტრიბუნალი, ტოკიოს ტრიბუნალი, ყოფილი იუგოსლავიის ტრიბუნალი, რუანდის ტრიბუნალი

Abstract

The main research goal of the paper is to study the role of international criminal tribunals created after the Second World War in the expansion and formation of international humanitarian law and criminal law as a result of international crimes committed by military commanders. Historical and comparative legal methods are used to demonstrate the success achieved by the tribunals. The paper chronologically examines the history of each tribunal that preceded their creation before the main goal was achieved; Since many attempts to create an International Criminal Court have failed. The research examines the basis and purpose of each tribunal's creation, the methodology of their work by defining each international crime in their founding documents. In this regard, the paper discusses the main terms and legal norms established as a result of the study of various cases.

The main task of the study is to discuss the stages of establishment of the doctrine of individual criminal responsibility. In addition, the aim of the study is to show how each international crime was formulated in the founding documents of the tribunals. Criteria for determining individual responsibility by the tribunals are studied.

Based on all of the above, the paper focuses on the importance of the existence of military and ad hoc tribunals for international criminal law. At the end of the paper, the precedents and innovations created by the tribunals will be summarized and their importance to the development of international law.

Keywords: International Criminal Law, International Humanitarian Law, International Crimes, International Responsibility of Commanders, Nuremberg Tribunal, Tokyo Tribunal, Former Yugoslavia Tribunal, Rwanda Tribunal